

THE ROLE OF AN INTERMEDIATE LANGUAGE IN TEACHING THE ROMANIAN LANGUAGE AS A FOREIGN LANGUAGE

Nicoleta Mihaela ȘTEFAN
Senior Lecturer, PhD, University of Craiova
nicoletastefan01@gmail.com

Motto: You can never understand one language until you understand at least two (Geoffrey Williams)

Abstract

This work focuses on the presentation the role of an intermediate language in teaching/acquisition romanian language as a foreign language. The number of foreigners who want to learn Romainan has increased in the last years. Some of them do the preparatory year because they are going to study a faculty here and some of them want to learn Romanian for a different purpose (business, mixed families, refugees or students who study in english). The itermediate language in our work is English. Even if English is considered a "lingua franca", there are students who does not speak it. We are going to present some advantages (a faster process of vocabulary acquisition, a better understanding of grammar rules) and some disadvantages (grammar and vocabulary mistakes, a harder process of understanding, students need more time to start speaking Romanian) of "possessing" an intermediate language in the process of teaching/acquisition romanian language. The importance of the intermediate language is revealed in teaching common/specific vocabulary and grammar. Our theoretical ideas will be followed by examples and some foreign students opinions.

Key-words: teaching, acquisition, translation, rule, mistake

În ultimii ani s-a observat o creștere a numărului de cetățeni străini care trebuie sau doresc să învețe limba română. De asemenea, participanții la cursul de limbă română pentru străini sunt de mai multe tipuri: studenții din anul pregătitor veniți pentru studii de licență/master/dctorat/postuniversitare sau cursanți care nu vin să studieze, dar doresc să învețe limba română (lectori străini, oameni de afaceri, parteneri de viață din familii mixte sau refugiați).

O mare parte dintre aceștia sunt cunoscători ai unei limbi de circulație internațională pe care în lucrarea de față o vom numi *limbă intermediară* (LI). În predarea LR ca LS în cadrul cursului intensiv de limba română destinat cursanților din anul pregătitor apelăm la LI pe care o considerăm un auxiliar esențial în procesul de transmitere și de achiziție a LR de către cursanții străini. Totuși, există și cursanți care nu posedă o LI sau au un nivel mediu de cunoaștere a acesteia. În acest caz, procesul de predare și de însușire a LR ca LS este mai dificil atât pentru emițători, cât și pentru receptori. În prezenta lucrare LI este limba engleză.

Grupele de cursanți sunt mixte din perspectiva limbii lor materne. Majoritatea participanților fac parte din familii de limbi diferite de limba română. Astfel, procesul de predare și de învățare se îngreunează și pot apărea momente de blocaj, deoarece există anumite forme de limbă care nu sunt sau nu au un echivalent în anumite limbi (articolul în limba sârbă, anumite timpuri sau aspecte verbale în limba arabă) sau care sunt diferite comparativ cu cele din limba română (forme diferite pentru adjectiv în funcție de gen și de număr, formarea timpurilor, folosirea și sensul prepozițiilor etc.). Majoritatea acestor probleme pot fi explicate și înțelese cu ajutorul LI. În cazul în care cursanții nu dispun de LI, procesul de predare se extinde profesor – cursant vorbitor de LI - cursant nevorbitor de LI (acesta primind explicațiile în limba maternă). LI are un rol important atât în predarea vocabularului, cât și în predarea noțiunilor gramaticale.

1. *Rolul LI în predarea lexicului/ achiziția lexicală*

Predarea LR ca LS impune familiarizarea cursanților cu diferite cuvinte sau cu diferiți *termeni* cu care ei vor opera în cadrul cursurilor la facultățile pe care le vor studia, le vor întâlni în mass-media din România sau în limbajul cotidian. Traducerea cuvintelor este principala modalitate de folosire a limbii intermediare pentru această etapă. Dat fiind statutul de "lingua franca" pe care îl are limba intermediară din această lucrare, un aspect interesant în predarea lexicului se observă în ceea ce privește rolul anglicismelor. Astfel, atât cunoscătorii de limbă engleză, cât și cei care au un nivel mediu învață cu ușurință anglicismele sau echivalentele acestora. Pentru exemplificare vom apela la unele dintre cele mai frecvente anglicisme folosite în limba română actuală. Acestea pot fi încadrate în una dintre cele două categorii de împrumuturi stabilite de Sextil Pușcariu: necesare vs. de lux (Stoichițoiu-Ichim, 2008:85). În prezenta lucrare ne vom referi doar la împrumuturile necesare, pentru că cele de lux sunt considerate inutile și, în unele cazuri, chiar dăunătoare. Anglicismele de lux sunt considerate

nemotivate sau au motivații de tip negativ (veleitarism intelectual, afectare) (Stoichițoiu-Ichim, 2008:94).

Împrumuturile necesare sunt cuvintele sau unitățile frazeologice care nu au corespondent românesc sau care au anumite avantaje în raport cu termenul autohton: circulație internațională, expresivitate, precizie. Ele sunt clasificate în *anglicisme denotative* și *anglicisme stilistice* (Stoichițoiu-Ichim, 2008:85). În general, anglicismele denotative sunt reprezentate de termeni de specialitate care nu au echivalente românești, deoarece definesc realități apărute recent în diverse domenii de activitate și sunt folosite în limbajul standard. Oferim spre exemplificare câțiva termeni/unități frazeologice din diverse terminologii: *voucher, banking, trainer, baby-sitter, broker, dealer, non-profit, hard, soft, airbag, site, print, a loga, clip, banner, breaking news, grant, master, power-point, skateboard, rafting, best-seller, workshop, refresh, top, manager, business, lider, hobby*. De asemenea, se observă preluarea și folosirea în limbajul standard a unor termeni din domeniul vieții mondene (modă, gastronomie, divertisment): *grill, blender, roll on, stick, body, body-building, body-painting, fan club, trend, top, gloss, blush, casual, office, brand, topping, chessecake, fresh, rating, outlet*. Chiar dacă unele dintre acestea au echivalent în limba română, ca și o mare parte dintre români, majoritatea străinilor preferă folosirea anglicismelor în locul echivalentelor autohtone. Referindu-ne strict la rolul acestora în predarea LR ca LS, putem afirma că anglicismele facilitează procesul de achiziție a unor cuvinte și expresii românești. Pentru argumentare, vom folosi o parte dintre cele exemplificate mai sus, vom apela și la relațiile semantice și vom include în predare următoarele cuvinte/expresii din limba română: *a antrena (+ez), antrenament, antrenor, a conduce/a șofa (+ez)/a governa (+ez), conduce, pasiune, vârf, afacere, om/femeie de afaceri, grătar, a face un grătar, tare/moale, tendință, firmă, birou, corp/trup, cu trup și suflet = cu totul, fără ezitare, a picta (+ez), a zugrăvi (+esc), a vopsi (+esc), apreciere, a aprecia (+ez), băț, proaspăt/vechi, prăjitură, brânză*. Menționăm că infinitivele verbelor sunt însoțite de terminațiile folosite la prezent cu scopul de a crește corectitudinea în uz, dat fiind faptul că pentru cursanții străini conjugările 1 și 4 sunt reprezentate în grupe ce au subgrupe cu reguli diferite de formare a timpului prezent.

Împrumuturile stilistice apar ca o categorie mai bogată și mai eterogenă decât cele denotative, fiind mai expresive în raport cu posibilele echivalente autohtone. Acestea sunt clasificate în funcție de motivația folosirii lor. Astfel, avem anglicisme utilizate pentru a evoca un mediu social, geografic sau cultural (*look, ranch, pub*), pentru denumirea unor personaje din filmele

americane (*killer, rancher*) sau pentru a denumi genuri de filme (*soap-opera, thriller, beach-movies*). De asemenea, în această categorie sunt incluse și anglicismele frecvent întâlnite în varianta colocvială a limbii: *boss, high-life, speech, OK, full, party*. Chiar dacă acestea sunt folosite mai mult decât echivalentele autohtone, pot fi și ele o sursă de îmbogățire a vocabularului pentru cursanții străini: *a ucide = a omorî, ucigaș, fermă, fermier, discurs, a ține un discurs, șef, a face pe șeful, elită, de elită=deosebit, om de elită, elita societății, ocupat/liber, plin/gol, a petrece = a se distra (+ez), petrecere, a da o petrecere*.

Putem afirma că gradul de înțelegere și de învățare a lexicului românesc depinde de nivelul de cunoaștere a LI. Ne referim aici la faptul că posesorii unei limbi intermediare pot învăța mai multe cuvinte într-un timp mai scurt în comparație cu cei care nu posedă LI, aceștia fiind nevoiți să apeleze la colegii care știu limba intermediară sau să apeleze dicționare generale sau la dicționarele on-line. Inconvenientul este sesizat mai ales la cursanții vorbitori de limbi semitice întrucât dicționarele on-line nu oferă tocmai sensul potrivit, iar dicționare generale nu sunt foarte multe. Astfel, atât aceștia, cât și cei ale căror limbi materne fac parte din alte familii lingvistice apelează la dicționar limbă maternă – dicționar englez și apoi englez-român sau pun întrebări propunătorului sau vorbitorilor nativi de limbă română cu care intră în contact.

De asemenea, primele cursuri ne pun în fața unor situații oarecum neașteptate în ceea ce privește înțelegerea la nivelul vocabularului. Ne referim aici la cursanții care nu cunosc LI, dar par să înțeleagă unele cuvinte, deoarece asemănarea în pronunție creează aparente similitudini de sens. Oferim următoarele exemple din limba arabă: [șu] = *ce* (acest cuvânt îl aude pentru *pantof* din limba engleză), [uen] = *unde* (pronunția englezească pentru *când*), [men] = *de unde/cine* (pentru *bărbat/bărbați* în limba engleză), [nam] = *a dormi* (forma scurtă/colocvială pentru *nu am*), [pijama] = *training*, [mai] = *apă*, [ied] = *mână*, [ia] = *hai*, [fustan] = *rochie*, [abia] = *a vinde*, [ana] = *eu/eu sunt*

2. Rolul LI în predarea și în achiziția gramaticală

Dacă în cazul lexicului LI este doar un instrument de transfer al cuvintelor, în ceea ce privește achiziția gramaticală, limba intermediară este cea care crește gradul de înțelegere și de corectitudine, deoarece o folosim atât în predarea terminologiei lingvistice, a regulilor gramaticale, cât și în exemplele contextuale. De exemplu, în predarea verbului (moduri și timpuri) traducerea și explicarea regulilor cu ajutorul LI are ca rezultat o înțelegere corectă și rapidă. Oferim următoarele situații:

- timpul prezent este echivalentul pentru *present simple/ continuous*: Eu învăț/Învăț = I learn / I am learning (cu precizarea că în limba română putem folosi verbul fără subiect, forma verbului indicând persoana care face acțiunea); El mănâncă supă în fiecare zi. = He eats soup every day; El mănâncă supă acum. = He is eating soup now. (semnalăm faptul că în limba română nu avem aspectul continuu);
- timpul perfect compus este *past tense simple*: Am fost în parc ieri = I was/We were in the park yesterday.
- timpul imperfect este *past tense continuous*: Dormeam când a venit Sanja = I was sleeping when Sanja came.
- mai mult ca perfect este *past perfect simple*: Citisem toate textele = I had read all the texts.
- timpul viitor literar este *future tense simple*: Ei vor pleca mâine = They will leave tomorrow.
- modul conjunctiv este *subjunctive*: Trebuie să citești mai mult = You should read more.

Tendența vorbitorilor străini este de a folosi forma de prezent a verbului la perfect compus (Am *înțeleg*), sau în cazul modului conjunctiv de a înlocui pe *să* cu *că* și de a folosi forma de prezent la persoana a III-a singular/plural: El trebuie *că vine* sau Ea vrea *să mănâncă*.

Verbele cu pronume reflexiv ridică probleme întrucât este greu de făcut diferența între verbele care pot fi atât active, cât și reflexive. În general, cursanții străini folosesc forma activă pentru ambele situații. Aici intervine rolul LI, ceea ce implică și cunoștințe de terminologie lingvistică: *a (se) simți*: Ahmed *se simte* rău. (Ahmed *simte* rău.) = Ahmed *is feeling* bad.; *Simte* că nu spui adevărul. = He *feels* you don't say the truth. *Simt* o durere = I *feel* a pain.; *Mă trezesc* la ora 7:00. (*Trezesc* la ora 7:00.) = I *get up* at 7:00. De asemenea, sunt foarte greu de înțeles verbele care pot fi și active și reflexive, dar au sensuri diferite: *a (se) uita*: Am *uitat* cartea = I *forgot* the book sau *M-am uitat* la televizor = I *watched* TV / *M-am uitat* la el = I *looked* at him.

Prepozițiile sunt un aspect foarte dificil pentru cursanții străini, în special dacă gradul de cunoaștere a LI este mediu sau zero. În acest caz, vorbitorii străini omit anumite prepoziții obligatorii în limba română, fie din cauza gradului de cunoaștere a limbii intermediare, fie din cauza faptului că în limba engleză sau în limba lor maternă nu sunt prezente într-un anumit context. Mai mult decât atât, sinonimia din limba română nu este valabilă în LI ceea ce creează confuzii sau greșeli. Oferim spre exeplicare folosirea prepoziției *de* în următoarele situații:

carte/caiet/curs/profesor *de* limba română/ chimie = Romanian/chemistrybook/notebook/course/teacher; salată/supă *de* legume = vegetables salad/soup, Vorbim *de* = *despre* examen /el. = We are talking *about* the exam / him. Adăugăm și prepozițiile *la, cu, pe*. Argumentăm cele spuse mai sus prin exemplificarea unor contexte în care cursanții utilizează greșit sau omit anumite prepoziții: El spune la mine eu merg pe căminul 11. / Vreau carte limba română. / Tu vorbești la mine? / Merg la Israel. / Este/Merge la casă/acasă. / Nu este pe camera lui.

Un alt fapt de limbă care pune probleme atât celor care posedă LI, cât și celor care au un nivel mediu sau zero este exprimarea negației. În limba română avem verbul la forma negativă și folosim pronume negativ în timp ce în LI avem pronume nehotărât: *Nu vreau nimic.* = I *don t* want **anything**. / Nu am **niciun** prieten român = I *don t* have **any** romanian friend. Aceeași situație este și în cazul pronumelui negativ *nimeni*, întrucât în limba engleză verbul apare la forma afirmativă, caz în care traducerea poate da naștere unor greșeli: *Este nimeni în cameră./ There is nobody in the room; Nimeni știe./ Nobody knows.; A plecat nimeni. / Nobody left.* Astfel, putem afirma că nivelul LI este cel care facilitează sau îngreunează atât timpul de achiziție lingvistică, cât și corectitudinea.

Ca o completare a celor semnalate mai sus, prezentăm opiniile unor studenți străini în funcție de nivelul de cunoaștere a LI: „Limba engleză a jucat un rol primordial în învățarea limbii române pentru că a fost limba de transfer. Din punctul acesta de vedere, mă consider norocos pentru că înainte să ajung în România, studiasem într-o universitate americană și cunoștințele mele referitoare la limba engleză erau foarte bune. Când am ajuns aici, știam câteva cuvinte învățate de pe youtube pe care probabil nici nu le pronunțam corect. Limba engleză m-a ajutat atât cu vocabularul, cât și cu explicațiile teoretice privind regulile gramaticale. Am vorbit limba engleză aici cam 2 luni. Mi-a fost mai greu să mă obișnuiesc cu limba colocvială ținând cont de faptul că oltenii vorbesc foarte repede.” (Andri Prosi, Albania, L.I. - nivel avansat); „Limba engleză m-a ajutat mult să înțeleg gramatica. Nu am vorbit mult limba engleză în anul pregătitor. Am încercat să folosesc limba română pe stradă, la magazin, dar la bancă foloseam limba engleză.” (Ahmad Alghzawi, Iordania, L.I. - nivel avansat); „Având mamă româncă, am învățat limba română acasă, dar când am venit aici pentru studii am văzut că nu înțelegeam multe cuvinte. Conjunctivul pentru persoana a III-a mi s-a părut foarte greu. Am avut probleme și cu pluralul în ”i” și cu folosirea cratimei. Un exemplu amuzant ar fi că eu înțelegeam ”serios” în loc de ”seros” (spuneam ”glandele serioase” în loc de ”seroase”) (Sami Al Shami, Iordania, L.I. – nivel avansat, mamă româncă); „Sunt aici din 2009. În

primă fază, am învățat limba vorbită. Am scris pe un carnetel exact ce auzeam și seara îl întrebam pe fratele meu. Am făcut așa cam 9 luni. Nu am știut alfabetul. Am înțeles mai mult decât puteam să vorbesc. După 5 ani am luat câteva lecții pentru că am vrut să învăț să scriu și să citesc. Limba română nu mi se pare grea. Mi se pare greu să pronunț litera *p* și grupurile *ce, ci, ge, gi*. Și acum eu spun *b* pentru *p*. Nu am mulți prieteni români și aceasta e o problemă. Nu am venit aici pentru studii. Am venit să-l ajut pe fratele meu, dar am rămas aici din cauza războiului din Siria. Eu am crezut că o să plec și de aceea nu am făcut efort să învăț româna repede. Nu am știut nici limba engleză.” (Abudi Darbi, Siria).

În concluzie, susținem importanța unei limbi intermediare în cadrul cursului intensiv de predare a LR ca LS. Chiar dacă uneori creează anumite ambiguități, considerăm că aceasta facilitează procesul de achiziție lingvistică indiferent de scopul pe care îl au cursanții care frecventează acest curs.

Abrevieri

LI – limbă intermediară

LR – limba română

LS – limbă străină

Bibliography

Marcu, Florin, 2007, *Marele Dicționar de Neologisme*, București, Editura SAECULUM VIZUAL.

Romalo-Guțu, Valeria, 1999, *Obiectiv și subiectiv în evoluția limbii române*, București, Editura Academiei Române.

Stoichițoiu-Ichim, Adriana, 2008, *Vocabularul limbii române actuale - Dinamică, Influențe, Creativitate*, București, Editura ALL (Stoichițoiu-Ichim, 2008)